

**Proves d'accés a cicles formatius de grau superior de formació professional inicial,
d'ensenyaments d'arts plàstiques i disseny, i d'ensenyaments esportius 2026**

Psicologia i sociologia

Sèrie 1

SOLUCIONS,

CRITERIS DE PUNTUACIÓ

I CORRECCIÓ

INSTRUCCIONS

La prova consta de dues parts:

- PRIMERA PART: comentari de text (A). Aquesta part val 4 punts.
- SEGONA PART: escolliu UNA de les dues opcions (B1 o B2). Respongueu a TRES de les cinc qüestions que es proposen en l'opció escollida. Indiqueu clarament quines heu escollit. En cas que respongueu més de tres qüestions, només se'n valoraran les tres primeres. Aquesta part val 6 punts.

PRIMERA PART (A)

[4 punts]

Llegiu el text que hi ha a continuació i responeu les qüestions següents.

Efecte pantalla: descobreix com internet et pot estar “podrint” el cervell

Internet és, sense cap dubte, un dels avenços tecnològics més revolucionaris en la història de la humanitat. Això no obstant, els experts en salut han avisat en nombroses ocasions sobre els efectes nocius del temps excessiu a la xarxa i l'han anomenat *efecte pantalla*. D'acord amb l'evidència científica disponible, passar excessiva quantitat de temps consumint contingut digital pot afectar greument l'estructura i la funció del nostre cervell. Gràcies a aquesta eina, tenim accés a una quantitat pràcticament infinita d'informació, part de la qual pot ser útil per al nostre coneixement personal, professional i econòmic.

Però també existeix una quantitat de contingut digital que no té una utilitat real més enllà del simple entreteniment o oci. En aquest sentit, l'evidència científica suggereix que exposar-nos a aquest tipus d'informació per un temps perllongat pot causar-nos l'efecte pantalla. Aquest terme s'utilitza per parlar sobre les conseqüències negatives que té passar massa hores exposat al contingut digital poc estimulant. Un exemple podrien ser els vídeos curts que s'han fet populars en plataformes com *TikTok* o *Instagram* la finalitat dels quals és fer riure o causar alguna reacció emocional a l'usuari.

És probable que hagi sentit a parlar moltes vegades altres persones sobre com en pot ser de perjudicial utilitzar tant internet. No obstant això, fins a quin punt es tracta d'un fet i no només de notícies alarmistes que busquen crear pànic general? Per respondre aquesta pregunta, hem d'explorar l'evidència científica disponible sobre les conseqüències negatives de l'ús problemàtic d'internet.

Quan parlem de substància grisa, ens referim al teixit que dona estructura al sistema nerviós central. Aquesta substància grisa es conforma principalment per neurones i cèl·lules que compleixen diferents funcions en l'organisme. Una gran part d'aquest teixit el trobem en el cervell, que és responsable de funcions cognitives essencials com la intel·ligència, el seny, la memòria, la consciència, etc. Seguint aquesta línia d'idees, una reducció en la substància grisa afecta negativament totes aquestes funcions cognitives i això és precisament el que genera l'efecte pantalla.

Una altra investigació publicada a la *Neuropsychology Review* va analitzar els resultats de 34 estudis sobre els dèficits neuropsicològics de persones amb un ús problemàtic d'internet. La metaanàlisi va concloure que usar internet de manera poc saludable té un impacte negatiu en diferents funcions del cervell. En concordança amb l'evidència recollida, les àrees més afectades són l'atenció i la concentració. En altres paraules, les persones que utilitzen internet de manera problemàtica poden presentar problemes per enfocar la seva atenció en una tasca perllongada. Com a resultat, l'efecte pantalla podria causar dificultats en entorns laborals i acadèmics on es requereixi de certa capacitat d'atenció per completar tasques.

Si ets un usuari freqüent d'internet i de tecnologies mòbils, és molt probable que estiguis acostumat a funcionar amb multitasques. Molts usuaris s'exposen a diferents tipus de contingut al mateix temps mentre utilitzen els mòbils o els ordinadors. Per exemple, utilitzar el mòbil per enviar un missatge de text al mateix temps que es mira un vídeo a l'ordinador o una pel·lícula a la televisió.

Segurament es podria considerar que fer això t'estalvia temps i esforç, però també s'ha de considerar que pot estar afectant la memòria segons diu un article d'investigació de la revista PNAS l'any 2017. Els autors de l'estudi van revisar més de 10 anys d'evidència científica

relacionada amb l'ús de diferents plataformes digitals. D'aquesta manera, van descobrir que els usuaris que tenen l'hàbit d'utilitzar nombroses eines digitals al mateix temps tenen un resultat més baix en proves de memòria.

No hi ha cap dubte que l'evidència científica estableix que l'efecte pantalla és un fenomen real, la presència de la qual es fa més gran i intensa a mesura que ens tornem més dependents de la tecnologia. Per aquest motiu, és important que comencem a implementar estratègies quotidianes que ens permetin reduir l'impacte negatiu de l'ús d'internet i de les eines digitals: reduïeix el temps en pantalla (hi ha aplicacions que permeten registrar l'activitat incloent-hi el temps d'ús i en què s'inverteixen les hores); inverteix el temps en passatemps o tasques lliures de pantalles (anar al gimnàs, practicar esport...); utilitza el temps en pantalla de forma més productiva (existeixen aplicacions que s'enfoquen a oferir estímuls al cervell per protegir-ne la funció cognitiva, i també continguts que poden ajudar l'usuari a créixer com a persona)

En conclusió, l'efecte pantalla no és més que el resultat d'una dependència a l'alça dels éssers humans cap a la tecnologia com a manera d'obtenir plaer quotidià. Si fem un ús més productiu i sa de les eines digitals, podrem progressar encara més com a societat i individus.

Adaptació feta a partir d'un article de
LÓPEZ, Ebízer. *Psicoactiva* [en línia]
<<https://www.psicoactiva.com/blog/efecto-pantalla>>

1. Definiu *efecte pantalla* segons el text.
[1 punt]

Conjunt d'efectes nocius del temps excessiu a la xarxa consumint contingut digital, que no té una utilitat real més enllà del simple entreteniment o oci. És a dir, les conseqüències negatives que té passar massa hores exposat al contingut digital poc estimulant.

2. Quins són els causants de l'*efecte pantalla*?
[1 punt: adjudiqueu 0,5 punts per cada causa]

Excés de temps davant les pantalles.

Realitzar més d'una tasca digital a la vegada: mirar la televisió i respondre el mòbil.

3. Quines conseqüències negatives produeix l'*efecte pantalla* segons el text?
[1 punt màxim: adjudiqueu 0,34 punts per cada afirmació]

-Reducció de la substància grisa: afectació de les funcions cognitives.

-Menor capacitat d'atenció: dificultats en entorns laborals i acadèmics.

-Problemes de memòria..

4. Indiqueu tres coses que podem fer per protegir-nos de l'*efecte pantalla*.
[1 punt màxim: adjudiqueu 0,34 punts per cada afirmació]

-Reduir el temps de consum de pantalla (es pot controlar amb algunes aplicacions mòbils).

-Invertir el temps en activitats sense pantalles com ara fer esport o anar al gimnàs.

-Utilitzar el temps de pantalla de forma productiva buscant aplicacions que estimulin el cervell.

SEGONA PART

Escolliu una de les dues opcions (B1 o B2).

SEGONA PART (B1)

Contesteu TRES de les cinc qüestions següents.

[6 punts]

1. Assenyaleu si les afirmacions següents referents a les teories i escoles de la psicologia són vertaderes (V) o falses (F).

[2 punts: adjudiqueu 0,25 punts per cada resposta correcta]

Afirmació	V/F
1. El fundador de la psicologia científica fou l'alemany Wilhelm Wundt amb la creació del primer laboratori de psicologia experimental a la Universitat de Leipzig a Alemanya l'any 1879. El seu objecte d'estudi era l'estructura de la consciència. Per això va estudiar-ne els components investigant la psicofisiologia de la sensació, la percepció i la descripció de la consciència.	V
2. William James va estudiar les emocions, enteses com a sensacions produïdes per la percepció dels estímuls externs i la utilitat dels grups en la investigació psicològica. Va ser el creador del funcionalisme, corrent que analitza com funcionen els processos mentals (pensar) per satisfer les necessitats humanes.	V
3. El pare de la psicoanàlisi fou Sigmund Freud. El seu objecte d'estudi era l'inconscient i la neurosi utilitzant el mètode experimental des d'una perspectiva conductista.	F
4. El conductisme estudia la conducta observable, se centra sobretot en l'aprenentatge i la modificació de la conducta des d'un mètode experimental i basat en la teràpia de conducta. Rebutja la introspecció com a mètode i situa les causes de la conducta en l'entorn. En són autors precursors J.B. Watson, I.Pavlov i B.F. Skinner.	V
5. La psicologia de la Gestalt estudia les estructures i els processos mentals com la percepció, la memòria i el raonament a través del mètode experimental.	F
6. A. Maslow i C. Rogers són considerats autors precursors de la psicologia humanista, i estudien els éssers humans des d'una perspectiva mentalista utilitzant la introspecció com a mètode prioritari.	F
7. La psicologia cognitiva abandona el model conductista perquè considera que l'ésser humà és un processador actiu de la informació que rep de l'entorn. Es basa en la metàfora de l'ordinador i estudia què passa a la ment d'una persona quan fa una tasca determinada (processos mentals) i com emmagatzema i utilitza el seu coneixement (estructures mentals).	V
8. La psicoanàlisi freudiana es pot enquadrar en la perspectiva personalista perquè pretén explicar la personalitat, la motivació i la psicoteràpia atenent la història de la ment. Utilitza també l'associació lliure d'idees i la interpretació dels somnis com a mètode terapèutic.	F

2. El condicionament operant o instrumental es refereix al comportament voluntari i permet explicar com s'aprenen comportaments nous i per què. Ompliu la taula següent indicant quina definició correspon a cada tipus de condicionament operant o instrumental i quin exemple li correspon.

[2 punts: adjudiqueu 0,25 punts per cada resposta correcta]

<i>Tipus de condicionament</i>	<i>Definició</i>	<i>Exemple</i>
1. Reforç positiu	b	C
2. Reforç negatiu	c	A
3. Càstig positiu	d	B
4. Càstig negatiu	a	D

Definicions:

- a) Implica retirar un estímul desitjat.
- b) Es produeix quan es dona un premi o estímul desitjat.
- c) Consisteix a retirar un estímul no desitjat.
- d) S'utilitza quan s'administra un estímul no desitjat.

Exemples:

- A) Si fas els deures, jo baixaré les escombraries per tu perquè sé que no t'agrada.
- B) M'ha arribat una multa per excés de velocitat de 100 €.
- C) La professora felicita davant de tot el grup classe l'Àlex per la tasca ben feta.
- D) Com que no has endreçat la teva habitació, et quedes sense sortir el cap de setmana.

3. Ompliu la taula que hi ha a continuació amb els buits que hi falten relacionats amb les estructures i funcions de les neurones del sistema nerviós.

[2 punts: adjudiqueu 0,1 punts per cada resposta correcta]

endorfina – interneurons – axó – bipolars – espai sinàptic – cos cel·lular – botó sinàptic – serotonina – motores – eferents – noradrenalina – dendrites – neurona postsinàptica – unipolars – acetilcolina – dopamina – sensorials o aferents – multipolars – encefalina – neurona presinàptica

<i>Estructura o funció</i>	<i>Respostes</i>
Composició de les neurones	cos cel·lular – axó – dendrites
Elements de les sinapsis	neurona presinàptica – botó sinàptic – neurona postsinàptica – espai sinàptic
Classificació estructural de les neurones	unipolars – bipolars – multipolars
Tipus de neurotransmissors	dopamina – serotonina – noradrenalina – acetilcolina – encefalina – endorfina
Classificació funcional de les neurones	sensorials o aferents – motores – eferents – interneurons

4. Llegiu el cas de la Noor i ompliu la taula que hi ha tot seguit relacionada amb conceptes del sistema nerviós central, dels hemisferis i de l'escorça cerebrals.

[2 punts: adjudiqueu 0,2 punts per cada resposta correcta]

El cas de la Noor

Avui la Noor ha decidit anar a la platja. Hi arriba, es treu les xancletes i les duu a la mà. Li encanta sentir la sorra calenta sota els peus! Camina cap a l'aigua cercant un espai on posar la tovallola. Mentre va fent petits salts perquè sent que la sorra crema una miqueta, reconeix una amiga que fa temps que no veu, la saluda, intercanvien algunes paraules i continua la seva recerca. Per fi, no gaire lluny, veu un raconet i decideix instal·lar-s'hi. Treu la tovallola de la bossa i l'estén a la sorra, es treu el vestit que porta i es queda en biquini. S'asseu i mou els ulls cap al mar blau, calmat. Li agrada sentir l'escalfor del sol a la cara i veure el tènue confí, i escoltar el soroll de les onades que van i venen. Respira conscientment i sent una sensació de calma i pau interna que no sap explicar. Es queda somrient una bona estona gaudint del moment fins que fa un sospir i nota un soroll a la panxa. De sobte s'adona que té gana, posa la mà dins la bossa i en treu una poma vermella. Un noi passa pel costat amb la música alta i la Noor reconeix la cançó que té posada. Li ha portat un bon record i ha tornat a somriure sense adonar-se'n. De cop mira el mòbil i veu que ha passat una bona estona. Sense pensar-s'ho, deixa el cor de la poma dins la bossa i es capbussa dins del mar.

mesencèfal o cervell mitjà – hemisferi esquerre – hemisferi dret – lòbul parietal – lòbul temporal – lòbul occipital – lòbul frontal – bulb raquidi o mielencèfal – hipotàlem - amígdala

Situació	Àrea, hemisferi o part de l'escorça cerebral
1. Sent la sorra calenta sota els peus.	lòbul parietal
2. Saluda una amiga i hi parla.	hemisferi esquerre – lòbul temporal
3. Treu la tovallola de la bossa.	lòbul frontal
4. Mou els ulls cap al mar.	mesencèfal o cervell mitjà
5. Li agrada veure el tènue confí, i escoltar el soroll de les onades que van i venen.	lòbul occipital i temporal
6. Té una sensació de calma i pau interna.	amígdala – lòbul frontal
7. Reconeix la cançó del noi que passa.	hemisferi dret – lòbul temporal
8. Ha passat una bona estona.	hemisferi dret
9. Es menja una poma.	hipotàlem
10. Respira conscientment.	bulb raquidi o mielencèfal

5. Anomeneu:

[2 punts: adjudiqueu 0,2 punts per cada resposta correcta]

a) Dos sentits nociceptors situats a qualsevol part del cos.

Olfacte, gust, calor, fred, pressió, dolor.

b) Dues parts de l'ull.

Globus ocular, còrnia, escleròtica, iris, coroides, humor aquós, pupil·la, cristal·lí, humor vitri, nervi òptic, retina.

c) Dues lleis de la Gestalt.

Llei de proximitat, llei de la continuïtat, llei de la semblança, llei del contrast, llei del tancament.

d) Dos estats de consciència descrits pels psicòlegs Delay i Pichot, que es puguin mesurar amb un electroencefalograma (EEG):

Vigilància excessiva, vigilància atenta, estat relaxat, estat de somni, son lleuger, son profund, estat de coma.

e) Dos tipus de memòria segons el seu emmagatzematge.

Memòria sensorial, memòria a curt termini, memòria a llarg termini, memòria declarativa, memòria procedimental, memòria episòdica, memòria semàntica, memòria explícita, memòria implícita.

SEGONA PART (B2)

Contesteu TRES de les cinc qüestions següents.

[6 punts]

1. Llegiu el text següent i, a partir dels conceptes que hi apareixen, completeu la taula que hi ha a sota.

[2 punts: adjudiqueu 0,25 punts per cada concepte definit correctament i identificat en la història, i 0,1 punts per cada concepte identificat però no definit]

En una associació de joves d'un barri d'una gran ciutat, han convocat els socis a una assemblea. El tema a decidir és quin grup de música vindrà per la festa major. Hi ha un parell d'opcions sobre aquesta qüestió. Uns quants joves, que estan asseguts al darrere de la sala -i que són poquets-, proposen un grup de reggaeton (gènere musical originari de Panamà i de Puerto Rico). Uns altres joves, que seuen més endavant, proposen un grup de rap (estil musical d'origen afroamericà). En Joshua, que està assegut al davant, és partidari del grup de reggaeton perquè argumenta que pot ser més econòmic que el grup de rap, però opina com la gent del grup de davant perquè li agrada més. A l'Aurora, que està asseguda cap al mig, li agrada l'opinió dels companys del darrere, però com que parla el seu company, prefereix no dir res per no contradir-lo. En Daniel proposa que expressi la seva opinió la Maria, que n'és la presidenta i acostuma a tenir bones idees. Ella opina que els dos grups són bons i que és bo respectar les preferències de tothom, per tant, proposa mirar l'estat de comptes i demanar pressupostos als diferents grups de música dels dos estils, i demanar a l'ajuntament si pot assumir part dels costos extres que hi pugui haver. Després de parlar una estona més, tothom accepta aquesta proposta.

Concepte	Definició	Elements identificats en la situació
Grup de pertinença	El grup del qual realment forma part un individu.	Joves de l'associació del barri.
Grup de referència	Aquell grup amb el qual un individu s'identifica i que utilitza com a criteri, com a model de conducta	Joves que s'asseuen darrere la sala i joves que s'asseuen al mig-davant de la sala.
Estatus	És el reconeixement per part del grup del lloc, la posició social que ocupa una persona.	Que opini la Maria, que és la presidenta i acostuma a tenir bones idees.
Minoria	Es refereix a un grup de població numèrica minoritari.	El grupet que està assegut al fons i a qui li agrada reggaeton.
Majoria	Es refereix a un grup de població numèricament majoritari.	Els joves asseguts al mig-davant de la sala i als quals els agrada el rap.
Conformitat	Un canvi de conducta o opinió dels individus com a resultat de la pressió del grup.	En Josuah és partidari del grup de reggaeton perquè és més econòmic, però li agrada més el rap.
Rol sexual	El comportament que s'exigeix o es pressuposa d'una persona en aquest cas una dona.	L'Aurora prefereix no dir res per no contradir el seu company.
Resposta de consens	Opinió acceptada pel grup i que en alguns casos fa canviar l'opinió inicial.	Demandar pressupostos als grups, i a l'ajuntament, part del cost dels dos grups musicals.

2. Continueu les frases següents relacionades amb diferents conceptes de la sociologia.

[2 punts: atorgueu 0,2 punts per cada resposta correcta]

- a) La influència social... **(1) consisteix en un canvi en les creences, actituds o conductes d'una persona per la presència o l'acció d'altres persones.**
- b) Els conflictes... **(6) són inherents a la naturalesa humana, formen part de la nostra vida.**
- c) La conducta altruista o prosocial... **(9) consisteix a ajudar altres persones sense rebre res a canvi, sense tenir en compte els interessos personals.**
- d) El racisme... **(3) és una ideologia que adscriu característiques de personalitat o de conducta a individus en funció de la seva aparença física, basant-se en prejudicis i estereotips**
- e) La xenofòbia... **(10) fa referència a l'odi, a l'hostilitat i al rebuig cap als estrangers i també cap a grups ètnics diferents.**
- f) La socialització... **(2) és el procés pel qual les persones adquireixen normes, valors i conductes per adaptar-se a l'entorn social.**
- g) La revolució digital... **(7) fa referència als avenços realitzats en l'àmbit de l'electrònica, la digitalització i les telecomunicacions.**

h) La sociologia... **(4) és la ciència que estudia, de manera racional i crítica, els fenòmens socials i les interaccions entre els emportaments de l'individu i els de la comunitat.**

i) La globalització... **(8) consisteix en la integració d'idees, de cultures i de productes en l'àmbit internacional gràcies a les telecomunicacions.**

j) L'estructura social... **(5) és la manera com les parts d'un sistema social (grups, institucions) es relacionen entre elles i formen un tot.**

3. Responen les següents qüestions relacionades amb el concepte d'institució social.

[2 punts en total]

a) Definiu el concepte d'institució social.

[1 punt]

És un tipus de categoria social que apareix per atendre alguna necessitat bàsica de la societat, i implica una forma d'organització, un conjunt de regles de conducta que defineixen com han de ser les relacions entre els seus membres.

b) Relacioneu cada tipus d'institució social amb un exemple.

[1 punt: adjudiqueu 0,2 punts per cada resposta correcta]

<i>Institució</i>	<i>Exemples</i>
Econòmica	A
Política	E
Administrativa	B
Educativa	C
Religiosa	D

A) Empreses: Haribo, Repsol, Nestlé, Microsoft

B) Ajuntament de Lleida

C) Universitat Autònoma de Barcelona, Universidad Internacional de La Rioja

D) El bisbat de Girona, el Vaticà

E) Parlament, Senat

4. Un dels factors del canvi social és el factor tècnic postulat per l'historiador Lewis Mumford, que parla de cinc fases o etapes d'evolució tècnica. Ompliu la taula següent indicant les característiques de cadascuna.

[2 punts: adjudiqueu 0,2 punts per cada resposta correcta]

<i>Era del factor tècnic</i>	<i>Característiques</i>
Litotècnica	C, E
Antropotècnica	D, G
Eotècnica	B, H
Paleotècnica	F, J
Neotècnica	A, I

- A) Noves fonts energètiques: electricitat, petroli, gas, àtom.
- B) Utilització tècnica de l'aigua i el vent.
- C) Utilitatge primitiu de fusta, os, pell o sílex.
- D) Desenvolupament del comerç.
- E) Economia local, intercanvi limitat i productivitat escassa.
- F) El vapor revoluciona el transport i possibilita la màquina industrial.
- G) Utilitatge del metall.
- H) Economia primordialment agrària amb aparició del gran capitalisme comercial.
- I) Intervenció de l'Estat en l'economia.
- J) Concentració de treballadors a les ciutats.

5. Llegiu el text que hi ha a continuació relacionat amb el concepte de família i els tipus diferents de família, i responeu les preguntes que es plantegen.

[2 punts en total]

En una caleta petita de la Costa Brava hi ha cinc grupets de persones.

El primer grup està format per un pare vidu i dues nenes.

El segon grup, per uns avis jubilats amb la filla i una neta de 2 anys.

El tercer grup, per una parella de fet de dues noies.

El quart grup, per un matrimoni amb dos bessons, una nena i la mare embarassada.

El darrer grup per uns avis jubilats amb la seva filla de 38 anys que viu amb ells.

a) Definiu el concepte de família.

[0,5 punts]

Conjunt de persones que viuen sota el mateix sostre i que estan unides per relacions de consanguinitat, adopció o matrimoni.

b) Completeu la taula següent a partir de la informació del text.

[1,5 punts: 0,3 punts per cada resposta correcta]

<i>Famílies</i>	<i>Tipus de família</i>
1	Monoparental
2	Extensa
3	Homosexual, agregada
4	Nuclear, nombrosa
5	Nuclear amb fill únic (no emancipat)

